

Bakgrunn Lundin:

1997: Det svenske oljeselskapet Lundin signerer kontrakt med myndighetene i Khartoum om rettigheter til Block 5A. Dette er midt under en borgerkrig, og 5A ligger i opprørskontrollerte områder. Regjeringen i Khartoum er den ene parten i konflikten, og har en velkjent historie om bruk av barnesoldater og for å rette angrep mot sivile. Lundin ber Khartoum sikre vakhold rundt oljefeltene.

1999-2003: Oljen pumper ut av 5A. Samtidig blir 160.000 fordrevet fra området, og ca 12.000 mennesker blir drept. Oljeinntektene går til Khartoum, som bruker dem bl.a. på avanserte kampvåpen som intensifiserer angrepene på de sivile. Lundin bygger også infrastruktur som flystripe og veier, som brukes i angrepene på sivile.

2003: Lundin selger seg ut av 5A. Profitten investerer de i Norge. De skriver selv i sin egen årsrapport fra 2003 at inntektene fra Sudan muliggjør investeringene i Norge. Etter dette bygger Lundin seg opp til å bli den største utenlaske aktøren på norsk sokkel. Norske myndigheter stilte aldri spørsmål ved hvor pengene kom fra, til tross for at oljekrigen i Sudan var godt kjent.

2010: Etter forespørsel fra sørsudanske sivilsamfunnsorganisasjoner, skriver European Coalition on Oil in Sudan (hvor NPA var medlem) en rapport, Unpaid Debt, om hva som skjedde under oljekrigen. Rapporten oppfordrer hjemlandene til tre selskaper (Petronas, OMV og Lundin) til å etterforske om disse selskapene har vært involvert i forbrytelser. Svenske påtalemyndigheter fulgte opp, og innledet etterforskning i 2010.

2017: Svenske påtalemyndigheter informerte om at de hadde identifisert to mistenkte; CEO Alex Scheiter og Styreleder Ian Lundin. De to har lagt ned store ressurser for å trenere og forhindre at de etterforskes videre.

11 november 2021: Endelig tiltale ble tatt ut. Ian Lundin og Alex Scheiter, samt selskapet Lundin vil bli stilt for retten. Påtalemyndighetene krever også at selskapet betaler profitten fra Sudan (som i 2003 ble investert i Norge). Dette er den mest omfattende etterforskningen noensinne i Sverige, etter Palme-saken.

23 desember 2021: Aker BP offentliggjør at de skal kjøpe opp ca 98% av Lundin. De har gjort solide juridiske vurderinger, og en essensiell del av avtalen var at alle forpliktelsene Lundin har for Sudan-operasjonene forblir i de resterende 2%'ene av Lundin.

25. mars 2022: 26 organisasjoner sender et brev til Aker BP om våre bekymringer for at oppkjøpet bidrar til brudd på UNGP. Lundin har verdier nok til å betale krav fra svenske påtalemyndigheter, men ikke erstatning til de 160.000 ofrene i Sør-Sudan som fortsatt venter på en unnskyldning og kompensasjon.

2023: rettsaken startet 5. september 2023. Dom er forventet å falle mars 2026. Viktig element hittil er at ofrenes erstatningskrav er tatt ut (hvert individuelt offer må fremme eget søksmål – og innbetale 45.000 euro som forsikring for Lundin's advokater).

NCP-klagen:

31 mai 2022 sendte Folkehjelpen, sammen med en av våre lokale partnere i Sør-Sudan, og KN og PAX m.fl. en klage til OECDs kontaktpunkt for ansvarlig næringsliv.

Kort oppsummert så går klagen ut på at vi mener at Aker BP brøt med deres retningslinjer da de kjøpte opp mesteparten av Lundins verdier. Aker BP gjennomførte ikke en Human Rights Due Diligence før de gjennomførte oppkjøpet. Hadde de gjort dette, mener NPA at de ville avdekket at ved å kjøpe opp mesteparten av verdiene, uten å ta med ansvaret, gjør det umulig for ofrene i Unity State å få erstatning. Enkelt og greit fordi Aker BP tar verdiene, og Lundin / Orrön Energy AB ikke har nok verdier igjen til å betale de estimerte summene for gjenoppreisning.

Kontaktpunktet jobber med å gjøre retningslinjene kjent, men også med å løse saker der næringslivet ikke følger retningslinjene deres. Alle OECD land er pliktet til å sørge for at sine selskaper følger retningslinjene. Og kontaktpunktet skal sikre etterlevelse. MEN viktig å merke seg at dette er retningslinjer, og selskaper som bryter retningslinjene kan ikke straffeforfølges.

27 februar 2023 offentliggjorde NCP at de tar saken. Fysiske forhandlinger fant sted i Oslo 23-25 august (Maren deltok fra NPA), men endte med brudd da partene ikke kom til enighet.

Nå jobbes det med å gi skriftlige innspill til NCP, slik at NCP kan komme med sin konklusjon og anbefaling. Denne er forventet å komme i mars/april. Dette er viktig fordi det er relativt nytt at man forhandler i slike saker som omhandler oppkjøp og fusjoner, så det vil skape presedens for andre liknende saker i andre OECD land.